

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان ایلام

عنوان پروژه: تأثیر استفاده از سه گونه گیاه دارویی (آرتیشو، مریم گلی و به لیمو) در شرایط استرس سرمایی بر

عارضه آسیت در جوجه‌های گوشتی

شماره مصوب: ۴-۳۹-۱۳-۰۱۷-۹۵۰۲۲۱

- نام و نام خانوادگی مجری: صیفعلی ورمقانی
- نام و نام خانوادگی مسئول (اختصاص به پروژه‌ها و طرح‌های ملی و مشترک دارد):
- نام و نام خانوادگی مجری: صیفعلی ورمقانی
- نام و نام خانوادگی همکاران: سید عبدالله حسینی - هوشنگ جعفری - علی نقی شکری - محمد اکبری قرایی - یحیی عباسپور - مجتبی شیرخانی

محل اجرا: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان ایلام

- تاریخ شروع: ۱۳۹۵

- مدت اجرا: ۲ سال و ماه

- ناشر:

- شمارگان (تیراژ):

- تاریخ انتشار:

این اثر در مورخ ۹۸/۳/۷ با شماره ۵۵۶۶۲ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.

حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

چکیده:

تأثیر استفاده از گیاهان دارویی به‌لیمو، مریم‌گلی و کنگر فرنگی بر عارضه آسیت در جوجه‌های گوشتی مورد مطالعه قرار گرفت. تعداد ۷۲۰ قطعه جوجه گوشتی جنس نر (راس ۳۰۸) در قالب طرح کاملاً تصادفی متعادل با ۹ تیمار غذایی، ۴ تکرار و ۲۰ پرنده در هر تکرار در شرایط استرس سرمایی به مدت ۴۲ روز مورد استفاده قرار گرفت. تیمارهای غذایی شامل: ۱- جیره شاهد (جیره پایه)، ۲ و ۳- جیره‌های حاوی یک و دو درصد **پودر به‌لیمو**، ۴ و ۵- جیره‌های حاوی یک و دو درصد پودر مریم‌گلی، ۶ و ۷- جیره‌های حاوی یک و دو درصد پودر **کنگر فرنگی**، ۸- جیره دارای ۰/۰۱۵ درصد ویرجینامایسین و ۹- جیره دارای ۰/۲ درصد آسپیرین بودند. صفات عملکردی، سیستم ایمنی، فاکتورهای بیوشیمیایی سرم خون، پارامترهای **خون‌شناسی**، جمعیت میکروبی ایلتوم، وضعیت قلب، فشارخون سیستولیک، شیوع آسیت و خصوصیات لاشه اندازه‌گیری شدند. جیره‌های آزمایشی حاوی پودر گیاهان دارویی سبب افزایش مصرف خوراک و میانگین افزایش وزن بدن جوجه‌ها شدند ($P < 0/05$). جیره حاوی یک درصد به‌لیمو کمترین ضریب تبدیل غذایی را داشت ($P < 0/05$). جیره‌های حاوی دو درصد مریم‌گلی و دو درصد **کنگر فرنگی** سبب کاهش کلسترول و لیپوپروتئین‌های با چگالی پائین در کل دوره آزمایش شدند ($P < 0/05$). جیره‌های آزمایشی تأثیری بر بیوشیمی خون و سلول‌های خونی در ۲۱ روزگی نداشتند. جیره حاوی یک درصد **کنگر فرنگی** کمترین میزان گلبول قرمز خون را داشت ($P < 0/05$). جیره‌های حاوی سطوح یک و دو درصد به‌لیمو و دو درصد مریم‌گلی سبب افزایش درصد لنفوسیت در ۴۲ روزگی شدند ($P < 0/05$). جیره حاوی دو درصد مریم‌گلی سبب کاهش نسبت هتروفیل به لنفوسیت و کاهش درصد ائوزینوفیل شد ($P < 0/05$). جیره‌های آزمایشی حاوی پودر گیاهان دارویی نسبت به تیمار شاهد سبب کاهش تلفات کل و تلفات ناشی از آسیت شدند ($P < 0/05$). جیره حاوی **ویرجینامایسین** در مقایسه با شاهد باعث کاهش لاکتوباسیلوس و بیفیدوباکتریوم در ۲۱ و ۴۲ روزگی شد ($P < 0/05$). مریم‌گلی در سطح یک و دو درصد و به‌لیمو در سطح دو درصد باعث افزایش بیفیدو باکتریوم در ۲۱ روزگی در مقایسه با شاهد شد ($P < 0/05$). جیره حاوی دو درصد **کنگر فرنگی** جمعیت اشرشیاکلای را در مقایسه با شاهد و **ویرجینامایسین** در ۴۲ روزگی کاهش داد ($P < 0/05$) و سطوح دو درصد به‌لیمو و کنگر فرنگی جمعیت بیفیدو باکتریوم را در مقایسه با شاهد افزایش داد ($P < 0/05$). جیره حاوی دو درصد به‌لیمو، کنگر فرنگی و مریم‌گلی سبب افزایش ارتفاع پرز دئودنوم در مقایسه با شاهد و **ویرجینامایسین** در ۲۱ روزگی شدند ($P < 0/05$). تیمارهای آزمایشی تأثیری بر عمق کریپ نداشتند. جیره‌های آزمایشی تأثیری بر تیترا آنتی‌بادی علیه گلبول قرمز خون گوسفندی، IgG و IgM نداشتند. تیمارهای دو درصد به‌لیمو، مریم‌گلی و کنگر فرنگی در مقایسه با شاهد باعث کاهش فعالیت آنزیم آسپاراتات آمینوترانسفراز در ۲۱ روزگی شدند ($P < 0/05$). جیره‌های آزمایشی تأثیری بر صفات لاشه نداشتند، اما جیره حاوی یک درصد مریم‌گلی سبب افزایش وزن کبد در ۴۲ روزگی شد ($P < 0/05$). شکنندگی اسمزی گلبول‌های قرمز خون و نسبت بطن راست به کل بطن‌های قلب توسط جیره‌های آزمایشی حاوی پودر گیاهان در مقایسه با شاهد کاهش یافت ($P < 0/05$). میانگین **فشارخون** سیستولیک در ۲۸، ۳۵ و ۴۲ روزگی توسط جیره حاوی **کنگر فرنگی** کاهش یافت ($P < 0/05$). نتایج حاصل از آزمایش نشان داد که گیاهان دارویی به‌لیمو، **کنگر فرنگی** و مریم‌گلی تأثیر مثبتی بر صفات عملکردی و کاهش تلفات ناشی از آسیت در شرایط استرس سرمایی داشتند، بنابراین استفاده از مقدار یک یا دو درصد پودر این گیاهان در جیره غذایی جوجه‌های گوشتی می‌تواند قابل توصیه باشد.

واژه‌های کلیدی: به‌لیمو، جوجه گوشتی، عملکرد، **کنگر فرنگی**، مریم‌گلی، ناهنجاری متابولیکی آسیت.